

● Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające wydarzenia z września 1939 r.:

w dniu 24 sierpnia 2009 r.

o nominale **2 zł** wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold,

w dniu 28 sierpnia 2009 r.

o nominale **200 zł** wykonaną stemplem lustrzanym w złocie,

o nominale **10 zł** wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych w Polsce.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję zarówno do upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także dwuzłotowe monety okolicznościowe powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

Informacje o planie emisji
oraz sposobie nabycia monet na stronach:

www.nbp.pl
www.numizmatyka.nbportal.pl

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej SA w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

Wrzesień 1939 r.
Warszawa, Wieluń,
Westerplatte

Wrzesień 1939 r. – Warszawa, Wieluń, Westerplatte

Wojna Obronna Polski w 1939 r.

- Wybuch II wojny światowej był dla Polski wydarzeniem tragicznym w swych następstwach – doprowadził do zagłady odrodzonego w 1918 r. państwa polskiego.
- 1 września 1939 r. Polska znalazła się w stanie konfrontacji zbrojnej z potężną machiną wojenną III Rzeszy, a 17 września także z siłami swego wschodniego sąsiada – Rosji Sowieckiej. Dysproporcja sił była przygniatająca. Mimo poświęcenia walczącego wojska oraz patriotycznej postawy społeczeństwa klęska była nieunikniona. Odsiecz sojuszniczej Francji i Wielkiej Brytanii nie nadeszła.
- W tej sytuacji zdolano ewakuować przez Rumunię do Francji i Wielkiej Brytanii możliwie dużą liczbę żołnierzy, by kontynuować walkę.
- Polskę czekało długie 5 lat okupacji, olbrzymie straty materialne, terytorialne i ludnościowe oraz szczególnie bolesna zagłada znacznej części polskiej inteligencji.

Obrona Warszawy

- Już od 1 września stolica Polski była celem ataków niemieckiego lotnictwa.
- Bezpośrednie zagrożenie dla Warszawy nadeszło 3 września po przełamaniu przez nacierające wojska niemieckie frontu w rejonie Częstochowy. Powołano wtedy Dowództwo Obrony Warszawy z gen. bryg. Walerianem Czumą na czele. Utworzono też Armię „Warszawa” pod dowództwem gen. dyw. Juliusza Rómmla i liczne

oddziały ochotnicze. Ważną rolę odegrał samorząd miejski i prezydent Stefan Starzyński, który objął funkcję komisarza cywilnego przy Dowództwie Obrony.

- 8 września niemieckie wojska pancerne dotarły na przedpole Warszawy i z marszu zaatakowały miasto. Szturm ten i kolejny, 9 września, zostały odparte.
- 15 września Niemcy zamknęli pierścień okrążenia wokół Warszawy. Ogółem w oblężonym mieście znalazło się około 120 tysięcy żołnierzy. Walczyła też ludność cywilna. Miasto było systematycznie ostrzeliwane przez artylerię i bombardowane. Szczególnie ciężkie naloty miały miejsce 17 i 25 września. 26 i 27 września Niemcy ponownie atakowali polskie pozycje, ale bez powodzenia.
- Tymczasem sytuacja obrońców pogarszała się – brakowało wody, żywności i amunicji. 28 września Warszawa skapitulowała. Dla miasta i jego mieszkańców rozpoczął się długi okres okupacji i walki konspiracyjnej.

Bombardowanie Wielunia

- Wieluń był przed wojną niewielkim miastem leżącym około 20 km od ówczesnej granicy polsko-niemieckiej.
- 1 września 1939 r., około godz. 4:40, miasto stało się celem nalotu bombowców nurkujących Luftwaffe. W gruzach legło około 70% zabudowy. Zabytkowe śródmieście zniszczono niemal w 90%. Zginęło około 1200 osób cywilnych.

- Nalot na Wieluń nie miał uzasadnienia wojskowego – w mieście nie było oddziałów polskiego wojska. Strona niemiecka tłumaczy to zdarzenie błędem niemieckiego wywiadu, który meldował, że w mieście znajduje się polska brygada kawalerii, co nie było prawdą. Strona polska uznaje ten nalot za zbrodniczą wojenną.

Obrona Westerplatte

- Od 1926 r. na półwyspie Westerplatte istniała polska składnica amunicyjna zwana Wojskową Składnicą Tranzytową. W 1939 r. jej załoga liczyła około 180 żołnierzy i oficerów.
- 1 września 1939 r. o godz. 4:45 pancernik Schleswig-Holstein rozpoczął ostrzał Westerplatte. Do natarcia ruszyły oddziały szturmowe wspierane przez ciężką artylerię i bombowce nurkujące. Przewaga Niemców była przytłaczająca.
- Polska załoga miała bronić się kilkanaście godzin – tymczasem walczyła aż 7 dni. Poległo 15 żołnierzy polskich, a około 50 było rannych. Straty niemieckie wyniosły 300–400 poległych i rannych.
- Obrona Westerplatte miała znaczenie nie tylko symboliczne, ale także wojskowe – obrońcy przez 7 dni wiaźali walką poważne siły niemieckie, które przez ten czas nie mogły być użyte w innych miejscach.

Wojciech Krajewski
Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

NOMINAŁ 200 ZŁ

metal Au 900/1000 ■ stempel lustrzany ■ średnica 27,00 mm
masa 15,50 g ■ wielkość emisji (nakład) 10.500 szt.

AWERS: Z lewej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. W jego tle stylizowany wizerunek płomieni. Z prawej strony stylizowany wizerunek pomnika Syreny w Warszawie. U dołu napis: 200 ZŁ. U góry półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2009. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Z lewej strony, na tle stylizowanej tarczy zegara Zamku Królewskiego w Warszawie, kontur płonącej Wieży Zegarowej. Powyżej stylizowany wizerunek samolotu zrzucającego bombę. W środku prostopadłe napis: WARSZAWA/WRZESIEŃ 1939. Z prawej strony stylizowany wizerunek popiersia Stefana Starzyńskiego. Pod nim półkołem napis: STEFAN STARZYŃSKI.

Projektant monety: DOMINIKA KARPIŃSKA-KOPIEC

NOMINAŁ 10 ZŁ

metal Ag 925/1000 ■ stempel lustrzany ■ średnica 32,00 mm
masa 14,14 g ■ wielkość emisji (nakład) 100.000 szt.

AWERS: U góry wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod nim stylizowany wizerunek terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w granicach z 1.09.1939 r. Pośrodku terytorium stylizowany wizerunek pęknięcia. Z lewej strony wskaźnik z symbolem swastyki, z prawej strony wskaźnik z symbolem sierpa i młota skierowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, symbolizujące niemiecką i radziecką agresję. Pod nimi daty: 01.09.1939 i 17.09.1939. W otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2009. U dołu napis: 10 ZŁ. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Stylizowane wizerunki trzech samolotów Junkers na tle chmur i spadających bomb. Między chmurami widoczny stylizowany wizerunek ratusza z Bramą Krakowską w Wieluniu. U góry półkołem napis: WIELUŃ – 1 WRZESNIA 1939.

Projektant awersu: URSZULA WALERZAK
Projektant rewersu: WOJCIECH SIUDMAK

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 1.400.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-09, pod orłem napis: 2 ZŁ, w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: U góry, od lewej strony, stylizowane wizerunki: por. Stefana Grodeckiego, kpt. Mieczysława Ślabego i kpt. Franciszka Dąbrowskiego. Centralnie napis: WESTERPLATTE/WRZESIEŃ 1939. Pod nim stylizowany kontur kłębow dymu unoszących się nad Westerplatte.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: EWA TYC-KARPIŃSKA
Projektant rewersu: DOMINIKA KARPIŃSKA-KOPIEC